

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z powództwa T. Ł.
przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w S.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 listopada 2023 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie
z dnia 18 października 2022 r., sygn. akt VI Pa 73/21,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania bez
obciążania skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego.**

[mc]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 18 października 2022 r., VI Pa 73/21, oddalił apelację powódki T. Ł. od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z 13 lipca 2021 r., IX P 88/12, oddalającego powództwo skierowane przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w S. o odszkodowanie i wynagrodzenie.

Powódka zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej formułując w jej ocenie istotne zagadnienia prawne: „a) czy stanowią dyskryminację stany hipotetyczne (pracownik mógłby być traktowany w porównywalnej sytuacji mniej korzystnie albo mógłby wystąpić

niekorzystne dysproporcje albo szczególnie niekorzystna sytuacja) przewidziane odpowiednio w art. 18^{3a} § 3 oraz art. 18^{3a} § 4 Kodeksu pracy, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej do jakiej skłania brzmienie powołanych przepisów prawa, jakie przesłanki (warunki) musi spełniać stan hipotetyczny (mógłby być, mogłyby być) aby mógł zostać uznany za dyskryminację, a w szczególności czy stan hipotetyczny stanowi odrębną podstawę uznania dyskryminacji od stanu który faktycznie zaistniał i który nie jest dyskryminujący, tj. czy wystarczające jest gdy do gorszego potraktowania faktycznie wcale może nie dojść ale wystarczające jest, że mogłoby dojść?, b) czy w sytuacji powołania się przez pracownika na dyskryminację na podstawie stanu hipotetycznego przewidzianego w art. 18^{3a} § 3 lub art. 18^{3a} § 4 Kodeksu pracy sąd rozstrzygając powództwo zobligowany jest do ustalenia stanu hipotetycznego (tak jak zobligowany jest do ustalenia stanu faktycznego w stanach, które zaistniały) albo możliwości jego zaistnienia, w szczególności na podstawie zawnioskowanych przez powoda wniosków dowodowych, a w konsekwencji do oceny prawnej tak ustalonego stanu hipotetycznego, w tym możliwości jego faktycznego zaistnienia dla stwierdzenia dyskryminacji pracownika?, c) w jaki sposób powód powinien przed sądem wykazać dyskryminację w stanie hipotetycznym, tj. w stanie w jakim mógłby się znajdować przewidzianym w art. 18^{3a} § 3 lub art. 18^{3a} § 4 Kodeksu pracy i uznanym przez powołane przepisy prawa za dyskryminację?”. Dodatkowo powódka wskazała, że skarga jest oczywiście uzasadniona wobec wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik pozwanego wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie skarżąca podniosła dwie przesłanki z powyższych, gdyż sformułowała w sumie trzy zagadnienia prawne, a jednocześnie wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Taka sytuacja wymaga na wstępie uwagi o charakterze porządkującym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi, a można wręcz stwierdzić, że jest błędem logicznym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990; z 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903). Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903; z 18 lipca 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675225).

Niemniej jednak odnosząc się do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego stwierdzić należy, że zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne".

Powołując się natomiast na przesłankę przedsądu, jaką jest jej oczywista zasadność, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby

wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu. Po pierwsze, zagadnienia prawne przedstawione w skardze opierają się na założeniu, że wobec skarżącej stosowano niedozwolone kryteria dyskryminacji. Natomiast w tej kwestii Sąd Najwyższy był związany miarodajnym ustaleniem faktycznym oraz kontestowaną oceną prawną, która usuwała się spod rozeznania kasacyjnego (art. 398³ § 3 k.p.c.), a z których wynikało jednoznacznie, iż powoływane przez skarżącą kryteria dyskryminacyjne nie zostały przez nią wykazane. Podkreślenia wymaga, iż na etapie przedsądu ma zastosowanie art. 398¹³ § 2 k.p.c. W przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu i późniejszym rozpoznaniem podstaw kasacyjnych z ograniczeniami wynikającymi z tego przepisu, a także z art. 398³ § 3 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932). Z tego względu problem prawny wymagający rozstrzygnięcia musi być postawiony na tle dokonanych ustaleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2014 r., I UK 3509/13, LEX nr 1646113).

W odniesieniu do drugiej przesłanki powołanej przez skarżącą, tj. oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, miałyby ona polegać - według argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu tego środka zaskarżenia - na sprzeczności ustaleń Sądu Okręgowego z materiałem dowodowym zebrany w toku postępowania, przede wszystkim nie sprostaniu przez pozwanego obowiązkom wynikającym z konieczności udowodnienia braku dyskryminacji w stanie hipotetycznym. Tego rodzaju okoliczności nie mogą stanowić uzasadnienia twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Zarzuty dotyczące analizy materiału dowodowego w ogóle nie mogą stanowić podstawy skargi kasacyjnej. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Nawet w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w postępowaniu kasacyjnym wiążące byłyby wszystkie ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę faktyczną zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach orzekając na podstawie art. 102 k.p.c. ze względów natury społecznej.

[mc]

(r.g.)